

JUSTIITSMINISTEERIUM

Välisministeerium
post@vm.ee

Teie 24.11.2023

Meie 15.02.2024

nr 15.1-2/703-15,
VÄM/23-1256/-2K
nr 8-2/6268

Välissuhtlemisseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Välisministeerium on esitanud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks välissuhtlemisseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (eelnõu). Justiitsministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.

I. Sisulised märkused

- Eelnõu § 1 punktiga 48** täiendatakse välissuhtlemisseaduse (VäSS) § 25 lõigetega 3 ja 4. Lõike 3 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister anda nõusoleku muuta Riigikogus ratifitseeritud või Vabariigi Valitsuses heakskiidetud välislepingut, kui muudatus on tehnilist laadi ning muudatuse tegemiseks ei ole vaja VäSS § 20 kohast ratifitseerimist või muudatus jõustub rahvusvaheliselt vaikiva menetluse raames või jõustub Eesti suhtes, olenemata Eesti seisukohast. Seletuskirjas (lk 23) on välja toodud: „Eelnõu § 1 punkti 48 kohaselt otsustaks minister lepingu muudatuste üle määrusega. Enne ministri määruse andmist tuleb see kooskõlastada VÄMiga ning vajaduse korral teiste ministeeriumide ja Riigikantseleiga, kui neile on eelnõus ette nähtud kohustusi või kui esitatav eelnõu puudutab nende valitsemisala või ülesandeid. Kuna välislepingute muudatused puudutavad VÄMi valitsemisala ja ülesandeid, tuleb ministri määruse eelnõu esitada alati kooskõlastamiseks VÄMile. Ministri määrusele tuleb lisada lepingu muudatuse tekst ja tõlge eesti keelde ning seletuskiri peab sisaldama analüüsi ratifitseerimise vajaduse või mittevajaduse kohta, analüüsi, mis põhjendab otsuse vastuvõtmise võimalikkust ministri tasandil ning andmeid lepingumuudatuse jõustumise kohta.“
Vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 50 lõikele 1 annab minister käskkirju ja määruseid. Kuigi seletuskirjast selgub, et eelnõu koostajad on kavandanud muudatuste üle otsustamise ministri määruse tasandil, juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskiri on selgitav, mitte õigustloov dokument. Vältimaks normi sõnastuse pinnalt võimaliku erineva praktika tekkimist, teeme ettepaneku ka sättes endas tuua, et ministril on õigus muudatusi teha määrusega. Lisaks teeme ettepaneku täiendada § 25 lõike 3 sissejuhatavat lauseosa selliselt, et lisaks asjaolule, et tegemist on tehnilise muudatusega, peab muudatusel puuduma ka oluline mõju. See täpsustus on vajalik selleks, et veenduda, et esmapilgul pelgalt tehniline muudatus ei tooks kaasa olulist mõju, mille tagajärjeks võib olla põhiõiguse riive.
- Eelnõu § 4 punktiga 2** täiendatakse Riigi Teataja seaduse § 2 lg 3 punktiga 4¹, mille kohaselt tuleb Riigi Teataja teises osas „Välislepingud ja muud välissuhtlemisalased aktid“ avaldada ka välislepinguga seonduvad ministri määrused. Teeme ettepaneku punkti sõnastamisel järgida sama lõike punkti 4 sõnastusstiili ning asendada sõnad „välislepinguga seonduv“ sõnaga „välissuhtlemisalane“.
- Eelnõu seletuskirja lisa 4** näeb ette Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ (VV reglement) muutmise. Kavandatud muudatuste kohaselt tuleb välislepingut käsitlevad eelnõud kooskõlastada Välisministeeriumiga (EN § 1 p 1), kes kontrollib ka välislepinguid käsitlevate eelnõude vastavust rahvusvahelisele õigusele, välispoliitilistele eesmärkidele ning õigusaktidele (EN § 1 p 2) ning kelle nõusolek on vajalik välislepingu sõlmimist,

muutmist, lõpetamist või peatamist puudutava õigusakti eelnõu esitamiseks Vabariigi Valitsuse istungile (EN § 1 p 4). Samuti soovitakse VV reglementi täiendada Välisministeeriumi, Justiitsministeeriumi ja Riigikantselei vahel sõlmitud kokkuleppega, mille kohaselt alates 2019. a. maikuust kooskõlastab Justiitsministeerium välislepingut käsitleva eelnõu samaaegselt teiste ministeeriumitega (EN § 1 p 3).

VV reglemendi kavandatud muudatused puudutavad õigusloome korraldust, mis VVS § 59 lõike 1 ja Justiitsministeeriumi põhimääruse § 9 lõike 1 kohaselt kuuluvad Justiitsministeeriumi valitsemisalasse. Seega tuleb pärast eelnõu seadusena vastuvõtmist Riigikogus VV reglemendi võimalikud muudatused Justiitsministeeriumiga eraldi läbi arutada ja kokku leppida. VV reglemendi muudatused algatab seejärel Justiitsministeerium.

Samas juhime rakendusakti kavandi § 1 punkti 4 osas kohe tähelepanu, et nõue, et materjalide Vabariigi Valitsuse istungile esitamiseks peab olema Välisministeeriumi nõusolek, on vastuolus nii VVS § 49 lõikes 2 kui ka VV reglemendi § 8 lõikes 3 esitatud põhimõttega, mille kohaselt eelnõu kooskõlastamise käigus ilmnenud ministeeriumide vahelised eriarvamused püütakse esmalt lahendada ministeeriumide vahel ning kui see ei õnnestu, esitatakse küsimus otsustamiseks Vabariigi Valitsusele. Palume selle muudatuse rakendusakti kavandist välja jätta.

II. Normitehnilised ja keelemärkused

Palume lisaks arvestada käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud märkustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kalle Laanet
justiitsminister

Lisad:

1. Eelnõu märkused.
2. Seletuskirja märkused.

livika Sale 51964114 livika.Sale@just.ee
Mari Koik
Jüri Heinla